

جرایم جنسی از منظر روانشناسی جنایی

مؤلف:

میررضا سلیمی

سرشناسه	: سلیمی، میررضا، ۱۳۷۰ -
عنوان و نام پدیدآور	: جرایم جنسی از منظر روانشناسی جنایی / میررضا سلیمی.
مشخصات نشر	: تهران : انتشارات فکرسازان، ۱۳۹۵.
مشخصات ظاهری	: ۲۱۶ ص.
شابک	: 978-600-7560-48-8
وضعیت فهرست نویسی	: فیفا
موضوع	: جرایم جنسی
موضوع	: Sex crimes
موضوع	: روان شناسی جنایی
موضوع	: Criminal psychology
موضوع	: انحراف جنسی
موضوع	: Paraphilias
موضوع	: جرم‌بایی — جنبه‌های روانشناسی
موضوع	: Criminal investigation -- Psychological aspects
رده بندی کنگر	: HV ۱۳۹۵۶۱۵۸ ج ۴ س ۸ /
رده بندی دیویی	: ۱۵۳/۳۶
شماره کتابشناسی ملی	: ۴۴. ۳۶۷

ناشر:	انتشارات فکرسازان	☐
نام کتاب:	«جرایم جنسی از منظر روانشناسی جنایی»	☐
تعداد صفحه:	۲۱۶ صفحه	☐
قطع:	وزیری	☐
سال انتشار:	۱۳۹۵	☐
نوبت انتشار:	اول	☐
تیراژ:	۱۰۰۰ جلد	☐
قیمت:	۱۲۰۰۰ تومان	☐
شابک:	۹۷۸-۶۰۰-۷۵۶۰-۴۸-۸	☐

دفتر مرکزی انتشارات: تهران، خیابان انقلاب، خیابان فخررازی، خیابان شهید وحید نظری،
کوچه شهید قدیری (آشتیانی) پلاک ۲۲، واحد ۴، تلفن: ۰۲۱-۶۶۹۶۰۷۶۰

فهرست مطالب

۱۱	 مقدمه
۱۵	 فصل اول: مفهوم، پیشینه و ابعاد جرایم جنسی
۱۵	 مبحث اول: اهمیت، مفهوم و تاریخچه جرایم جنسی
۱۵	 گفتار اول: اهمیت جرایم جنسی
۱۸	 گفتار دوم: تاریخچه انحرافات جنسی
۱۹	 گفتار سوم: مفهوم انحرافات (جرائم) جنسی
۲۱	 گفتار چهارم: رابطه بین انحراف جنسی و جرائم جنسی
۲۲	 مبحث دوم: عوامل بروز جرایم جنسی
۲۳	 گفتار اول: علل خانوادگی
۲۴	 بند اول: عدم توجه والدین به مسایل جنسی فرزندان
۲۵	 بند دوم: اختلافات خانوادگی
۲۶	 بند سوم: نبود نظارت و کنترل
۲۸	 بند چهارم: تبعیض در خانواده و فقدان روابط عاطفی
۲۹	 گفتار دوم: علل فردی
۳۰	 بند اول: علل روانی
۳۱	 بند دوم: علل زیستی
۳۳	 گفتار سوم: عوامل اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی
۳۴	 بند اول: فقدان آموزش‌های جنسی به دختران و پسران
۳۵	 بند دوم: عدم توجه به ارزش‌های اسلامی
۳۵	 بند سوم: فقر و بیکاری

- بند چهارم: افزایش سن ازدواج ۳۶
- بند پنجم: شیوه زیستن ۳۷
- بند ششم: نظام عدالت کیفری ۳۸
- فصل دوم: گونه‌شناسی مجرمان و علل وقوع جرم ۳۹
- مبحث اول: گونه‌شناسی مجرمان ۳۹
- گفتار اول: طبقه‌بندیهای زیست - روانشناختی ۴۰
- بند اول: تیپ‌شناسی انسان شناختی - روانپزشکی دی‌تولیو ۴۰
- ۱- جنایتکاران اتفاقی ۴۰
- ۲- مجرمان سرشتی ۴۱
- ۳- مجرمان بیمارروانی ۴۱
- بند دوم: چند گونه‌شناسی با الهام از روانکاوی واقعی ۴۱
- ۱- تبهکاران تخیلی و تبهکاری واقعی ۴۱
- ۲- تبهکاران واقعی ۴۲
- ۳- چند تیپ شناختی ۴۲
- ۴- بزه‌کاران عمدی و بزه‌کاران غیر عمدی از نظر التاویلا ۴۵
- گفتار دوم: تیپ‌شناسی‌ها از جنبه جامعه‌شناختی ۴۵
- بند اول: تیپ‌شناسی لینداسمیت و دون هم ۴۵
- بند دوم: تیپ‌شناسی‌های مبتنی بر رفتارهای جنایی ۴۶
- ۱- طبقه‌بندی رباک ۴۶
- ۲- تیپ‌شناسی ژیبون ۴۷
- گفتار سوم: تیپ‌شناسی زلیگ ۴۷
- مبحث دوم: نظریات مرتبط با علل بزهکاری ۴۹
- گفتار اول: نظریه‌های مبتنی بر علل روان - زیستی بزهکاری ۴۹
- بند اول: انحراف غریزی ۴۹
- بند دوم: ناسازگاری زیستی ۵۱
- بند سوم: سرشت بزهکارانه ۵۲
- بند چهارم: خشونت‌گرایی ۵۳
- گفتار دوم: نظریه‌های مبتنی بر علل روان - اجتماعی بزهکاری ۵۵
- بند اول: ضعف تعهد اجتماعی ۵۵
- بند دوم: بی‌پروایی در همنوایی ۵۶
- بند سوم: اختلال علقه‌های اجتماعی ۵۷

بند چهارم: خود کنترلی.....	۵۸
مبحث سوم: جرم و شخصیت ضد اجتماعی.....	۶۰
گفتار اول: ویژگی‌ها و اختلال‌های همراه.....	۶۲
بند اول: ویژگی‌های خاص وابسته به فرهنگ، سن و جنس.....	۶۳
بند دوم: شیوع اختلالات شخصیت ضد اجتماعی.....	۶۳
بند سوم: سیر اختلالات شخصیت ضد اجتماعی.....	۶۴
بند چهارم: الگوی خانوادگی.....	۶۴
بند پنجم: جرم و شخصیت در نظریه‌های انسان‌شناسی جنایی.....	۶۵
گفتار دوم: ارتباط بین نابسامانی‌های بدنی و جرم.....	۶۶
بند اول: نارسایی‌های آتروپولوژیک و مرفولوژیک.....	۶۶
(نارسایی‌های جسمی به معنای خاص).....	۶۶
بند دوم: نارسایی‌های زیروژنیایی.....	۶۸
ارتباط آماری بین نارسایی‌های فیزیولوژیایی و بزهکاری.....	۶۸
بند دوم: جرم مادرزاد و نداشتن ارکتاد، «انسان جنایتکار».....	۷۱
۱- ریشه نظریه مجرم مادرزاد.....	۷۱
۲- محتوی نظریه مجرم مادرزاد (بالفرد).....	۷۱
بند سوم: نارسایی‌های غدد.....	۷۵
بند چهارم: نظریه‌های زیست-شیمیایی و عصب-شناختی.....	۷۵
بند پنجم: نارسایی‌های مغز و بزهکاری.....	۷۶
بند ششم: عوامل ژنتیک و جرم.....	۷۷
۱- بررسی خانواده‌ها.....	۷۸
۲- تحقیقات در مورد فرزندخوانده گان.....	۸۰
۳- وراثت از نظر علمی.....	۸۲
فصل سوم: روانشناسی انحراف و جرایم جنسی.....	۸۵
مبحث اول: بررسی وضعیت مجرمین جنسی.....	۸۶
گفتار اول: تجاوز به عنف.....	۸۷
گفتار دوم: بچه بازها.....	۹۴
گفتار سوم: خودنمایان جنسی.....	۱۰۴
مبحث دوم: طبقه‌بندی اختلال‌های جنسی بر اساس DSM IV- TR و علل روانشناختی جرایم جنسی.....	۱۰۵
گفتار اول: طبقه‌بندی اختلال‌های جنسی بر اساس DSM IV- TR.....	۱۰۵
بند اول: مالشگری جنسی.....	۱۰۶

- بند دوم: بچه‌بازی ۱۰۶
- بند سوم: آزارگری جنسی ۱۰۶
- گفتار دوم: فراوانی جرایم جنسی و تجاوز ۱۰۸
- بند اول: تحلیل موقعیت‌های بروز تجاوز ۱۰۹
- بند دوم: ویژگی‌های جمعیت شناختی قربانیان تجاوز ۱۱۰
- بند سوم: طبقه‌بندی تجاوزگران جنسی ۱۱۲
- گفتار سوم: علل روانی جرایم جنسی ۱۱۶
- بند اول: عوامل شخصی (مستقیم) ۱۱۶
- ۱- اختلالات روانی و شخصیتی ۱۱۶
- ۲- اختلالات جنسی ۱۱۸
- بند دوم: حالت خطرناک ۱۲۰
- ۱- حالت خطرناک مکرر ۱۲۳
- ۲- حالت خطرناک موقت یا شدید ۱۲۴
- بند سوم: نقش غلبه ۱۲۵
- بند چهارم: نقش وراثت ۱۲۶
- بند پنجم: نقش ژن مبارزه ۱۳۰
- بند ششم: نقش گروه‌های خونی ۱۳۱
- بند هفتم: نقش ناهنجاری‌های کروموزومی ۱۳۲
- بند هشتم: نقش عوامل عصب شناختی ۱۳۷
- بند نهم: نقش اختلال پس حادثه‌ای ۱۳۸
- الف) نشانه‌های اختلال پس از آسیب ۱۴۰
- ب) سبب‌شناسی اختلال استرس پس از آسیب ۱۴۱
- فصل چهارم: واکنش‌های غیرکیفری در برابر جرایم جنسی ۱۴۵
- مبحث اول: پیشگیری اجتماعی از جرایم جنسی ۱۴۵
- گفتار اول: تدابیر آموزشی ۱۴۵
- بند اول: اقدامات و تدابیر آموزشی و تربیتی در خانواده ۱۴۵
- بند دوم: اقدامات و تدابیر آموزشی - تربیتی در نهادهای آموزشی - پژوهشی ۱۴۶
- گفتار دوم: تدابیر و راهبردهای اجتماعی ۱۴۷
- بند اول: راهبردهای حمایتی جامعه ۱۴۸
- بند دوم: راهبردهای مشروع و قانونی در جهت تعدیل و ارضای غریزه جنسی جوانان ۱۴۹
- گفتار سوم: اقدامات و تدابیر فرهنگی و جامعه‌پذیری ۱۵۰

بند اول: اقدامات و تدابیر فرهنگی.....	۱۵۲
بند دوم: نقش نهادهای مختلف در جامعه پذیری افراد.....	۱۵۳
مبحث دوم: پیشگیری وضعی از جرایم جنسی.....	۱۵۴
گفتار اول: اقدامات و تدابیر نظارتی کنترلی.....	۱۵۵
بند اول: نظارت و کنترل رسمی.....	۱۵۶
بند دوم: نظارت و کنترل غیررسمی.....	۱۵۷
گفتار دوم: اقدامات و تدابیر کاهش عوامل خطر سازو افزایش زحمت ارتکاب جرم.....	۱۵۸
بند اول: کاهش عوامل تحریک زا.....	۱۵۸
بند دوم: افزایش خطر ارتکاب جرم.....	۱۵۹
گفتار سوم: اقدامات حمایتی از بزه‌دیدگان بالقوه و بالفعل جرایم جنسی.....	۱۶۱
بند اول: حمایت از بزه‌دیدگان بالقوه جرائم جنسی.....	۱۶۲
بند دوم: حمایت از بزه‌دیدگان جرائم جنسی (راهکارهای بازتوانی).....	۱۶۳
فصل پنجم: واکنش‌های کیفری در مقابل جرایم جنسی.....	۱۶۵
مبحث اول: جرایم جنسی در قوانین ایران.....	۱۶۵
گفتار اول: قانون مجازات عمومی در مجازات و جایزیت و رد عفت و اخلاق عمومی.....	۱۶۵
گفتار دوم: قانون مجازات سال ۱۳۵۲ و ۲۶۱.....	۱۶۸
گفتار سوم: رویکرد قانون حدود و قصاص سال ۱۳۶۲ در جرایم جنسی.....	۱۶۸
گفتار چهارم: قانون مجازات اسلامی ۱۳۷۰ در جرایم جنسی.....	۱۷۰
گفتار پنجم: تغییرات سنگسار در قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲.....	۱۷۱
مبحث دوم: جرایم جنسی بدون رضایت (به عنف).....	۱۷۲
گفتار اول: شرایط تحقق جرایم جنسی به عنف.....	۱۷۳
گفتار دوم: انواع تجاوز.....	۱۷۶
بند اول: برحسب تعداد متجاوزین.....	۱۷۶
بند دوم: برحسب شدت اعمال خشونت.....	۱۷۶
بند سوم: بر حسب میزان آشنایی متجاوز با قربانی.....	۱۷۷
مبحث سوم: تدابیر کیفری.....	۱۷۸
گفتار دوم: بازدارندگی.....	۱۸۳
بند اول: بازدارندگی خصوصی.....	۱۸۴
بند دوم: بازدارندگی عمومی.....	۱۸۵
بند سوم: اصلاح و تربیت.....	۱۸۷
بند چهارم: تهذیب مجرم و تکفیر گناه.....	۱۹۰

- بند پنجم: حفظ نظام اجتماعی..... ۱۹۱
- گفتار سوم: فرآیند تشدید کیفر در جرایم جنسی مستوجب حد..... ۱۹۵
- گفتار چهارم: ناکارآمدی واکنش‌های کیفری در پیشگیری از جرایم جنسی..... ۱۹۶
- گفتار پنجم: دیدگاه مخالف اجرای شلاق..... ۱۹۹
- بند اول: انکار نقش اصلاحی - تربیتی..... ۱۹۹
- بند دوم: تردید در نقش بازدارندگی..... ۲۰۰
- بند سوم: تعارض با معیارهای بشر دوستانه..... ۲۰۱
- نتیجه..... ۲۰۳
- منابع..... ۲۱۱
- منابع فارسی..... ۲۱۱
- منابع انگلیسی..... ۲۱۵
- تارنماها..... ۲۱۶

مقدمه

اهمیت جرایم جنسی و ضرورت مقابله با آن زمان مشخص می‌شود که به پیامدهای وخیم آن به اجتماعات بشری توجه کنیم. جرایم جنسی آثار اجتماعی بسیار منفی و حتی آسیب‌های روانی و فرهنگی بسیار بالایی داشته و منجر به فساد و بی‌بند و باری فزونی می‌گردد. آمار و نرخ این‌گونه جرایم پنهان است ولی با توجه به حقایق موجود در جامعه و بررسی برخی پرونده‌ها شاهد افزایش نرخ این‌گونه اعمال هستیم. مضاف بر آن نظریه این که جرایم جنسی دارای آثار روانی و از ماهیتی خشونت بار برخوردار است، مطالعه این موضوع بیش‌تر حائز اهمیت است. از این رو لازم است تلاش‌هایی در جهت شناخت علل و عوامل ارتکاب جرایم جنسی صورت گیرد تا شاید بتوان با شناخت این علل و ارایه راهکارهای مناسب در جهت پیشگیری از ارتکاب جرم قدم برداشت. علوم جنایی، روانپزشکی و دیگر علوم وابسته به آنها دارای سهم بسزایی در بررسی و شناخت این علل می‌باشند و می‌توان از آنها به عنوان ابزاری مفید در جهت تنظیم و تدوین قوانین مناسب استفاده نمود.

در این نوشتار سعی بر آن است که بتوان با کمک این علوم به بررسی حالات، رفتار، اعمال و ویژگی‌های مرتکبین جرایم جنسی پرداخت و از این طریق عوامل روانشناختی موثر بر ارتکاب جرایم جنسی را شناسایی نمود. در حقیقت فرد تحت تاثیر چه نوع عوامل روانشناختی قرار داشته که وی را به سمت ارتکاب جرم سوق داده است. عوامل روانشناختی نیز دارای حوزه وسیعی است.

چنانچه بپذیریم که شخصیت جنایی وجود دارد به تبع آن باید بپذیریم که هر گروه از مجرمان دارای شخصیت جنایی مخصوص به خود هستند و هر فرد مجرم نیز دارای شخصیتی متفاوت از دیگران است. به عنوان مثال چرا گروهی از افراد تنها مرتکب جرایم سرقت و مالی می‌شوند، گروهی مرتکب جرایم خشونت‌آمیز و گروهی نیز مرتکب جرایم جنسی و یا جرایم وابسته می‌شوند؟

مجرمین موجود در هر یک از این گروه‌ها علاوه بر شخصیت کلی آن گروه، دارای ویژگی‌ها و خصوصیات خاص خود هستند. شخصیت جنایی نیز دارای ابعاد گسترده است که توجه ما به جنبه روانشناختی آن از قبل اختلال پس حادثه‌ای (PSTD)، اختلال رفتاری و... می‌باشد.

نکته دیگری که باید به آن توجه شود جرایم جنسی و قلمرو آن است. جرم جنسی دارای تعریف نسبی است و اقسام آن در هر کشور با توجه به فرهنگ، سنت و مذهب و سیاست حاکم بر آن کشور در قبال اعمال جنسی، متفاوت است. در این پژوهش ما برصدد بررسی جرایمی هستیم که بدون رضایت بزه دیده ارتکاب می‌یابند لذا تاثیر عوامل روانشناختی را در این حوزه مورد بررسی قرار می‌دهیم.

بعد از بررسی و شناخت عوامل روانشناسی جرم زاء، نوبت به اتخاذ واکنش نسبت به مرتکبین می‌رسد که یکی از مهمترین مراحل می‌باشد. بررسی عوامل روانشناسی و کشف علل جرم زاء با این امید صورت می‌گیرد که به شناخت هرچه بیشتر شخصیت و حال مرتکب کمک کند تا در نهایت بتوان مناسب‌ترین واکنش را اتخاذ نمود. می‌توان با

به‌کارگیری این عوامل در واکنش‌ها هم به بهبود و اصلاح فرد کمک نمود و هم در جهت پیشگیری از ارتکاب جرم حرکت کرد. پیشگیری از ارتکاب جرم اعم از پیشگیری اولیه و ثانویه، مطمئن‌تر، اقتصادی‌تر و انسانی‌تر است از صرف اعمال واکنش‌های کیفری یا واکنش‌های غیرکیفری و به‌ظاهر ترمیمی و اصلاحی. از جمله این واکنش‌ها به مواردی نظیر اقدامات تامینی و تربیتی، اقدامات درمانی، واکنش‌های اجتماعی و برخی از واکنش‌های روان‌شناسانه اشاره نمود.

به دلیل شکست اقدامات صرفاً کیفری در مبارزه با بزه کاری، موضوع تدابیر غیرکیفری پیشگیری از جرم و اعمال این تدابیر همگام با اقدامات سرکوبگر که همراه با موفقیت‌هایی بوده است و دولت‌ها را در مسیر یک سیاست جنایی منسجم و قوی یاری نموده، مورد توجه قرار گرفت.

از سوی دیگر در اقدامات کیفری نقش عدالت کیفری، پررنگ و محوری است، علاوه بر نقش دستگاه عدالت کیفری و به‌طور کلی نقش دولت، دستگاه‌ها و سایر نهادهای خارج از عدالت کیفری و سیستم دولتی نیز قابل توجه است. به آنکه برخلاف اقدامات سرکوبگر که در انحصار دولت‌هاست و دولت‌ها آن را از نشانه‌های اقتدار خود به حساب می‌آورند، در تدابیر پیشگیری از جرم نقش نهادهای اجتماعی و مردمی ناآرگ‌دار و تعیین‌کننده است.